

MUSEU NACIONAL
D'ART DE CATALUNYA

PROGRAMA 2023

MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA

INTRODUCCIÓ

El programa per a l'any 2023 consolida i representa de manera molt clara i en forma de nombrosos projectes la línia de treball en múltiples àmbits que el Museu ha anat desplegant i consolidant en els darrers anys. Un model que es basa en considerar essencial la condició de servei públic de la institució, la necessitat d'incorporar la complexitat a tots els nivells per tenir un programa que doni resposta al temps actuals i a totes les missions a les quals cal fer front, i la idea de desenvolupar simultàniament àmbits d'actuació de escala i naturalesa molt diversa. D'aquesta manera és possible potenciar el museu com institució de investigació i coneixement, amb tota la tasca que es realitza de creixement, estudi i revisió del relat de les col·leccions, produir projectes a escala internacional, treballar intensament en la descentralització de la col·lecció en estreta col·laboració amb la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya, i posar l'accent alhora en la dimensió social, amb projectes d'accessibilitat, inclusió i treball col·laboratiu amb col·lectius molt diversos.



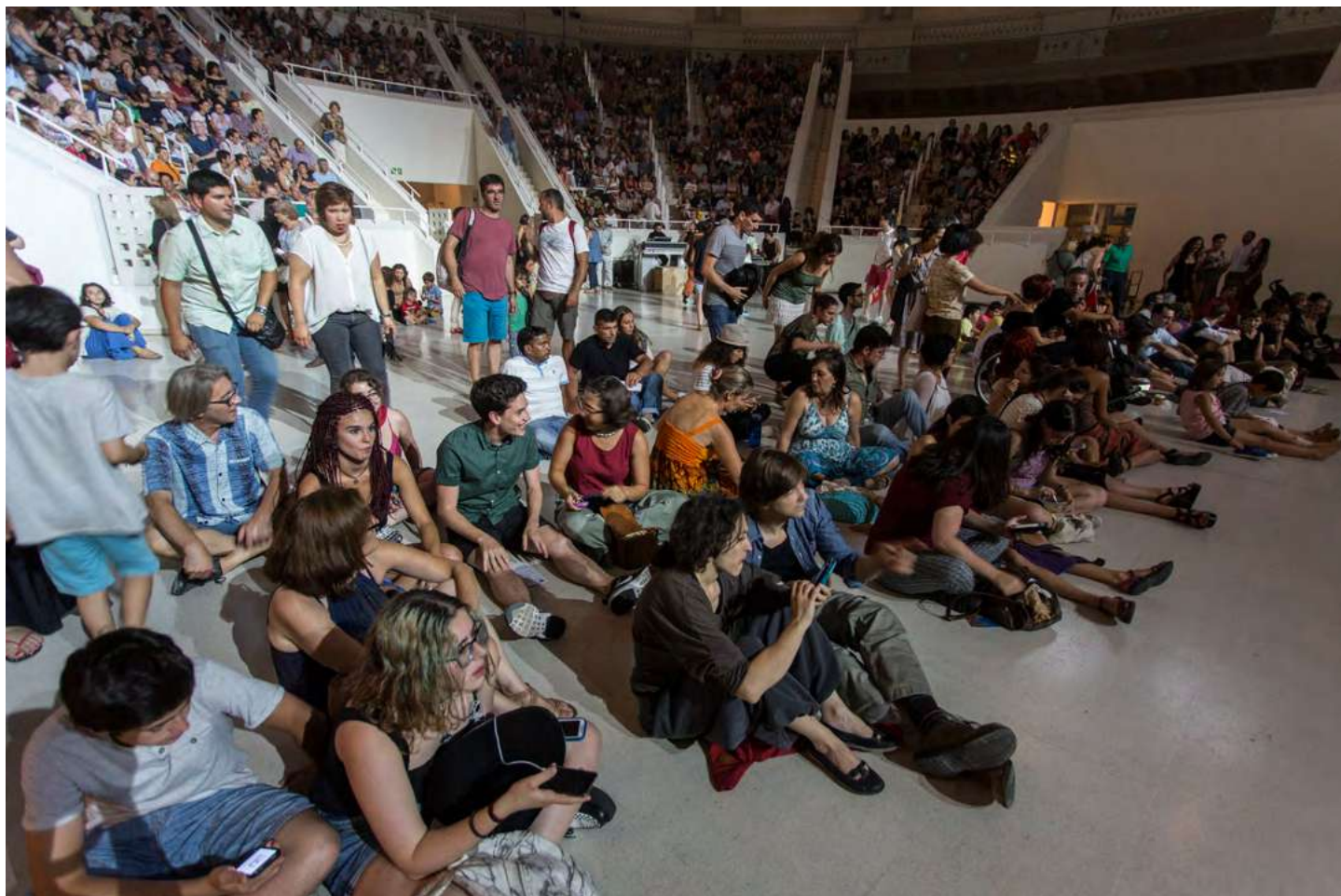
El 2023 el programa gira al voltant de tres grans eixos: la reflexió sobre **la humanitat en crisi**, el treball sobre les **col·leccions medievals** i la **recerca** sobre temes clau per al coneixement del Museu, la seva història i la seva col·lecció, que ens interroguen, es revelen d'actualitat i són bàsics per projectar-se d'una forma encertada cap al futur.

Iniciem un **cicle de tres anys d'intervencions a la col·lecció d'art romànic**, el cor del Museu i el seu origen, coincidint amb el centenari del redescobriments de les pintures murals romàniques i la formació del nucli principal de la col·lecció actual. Els projectes i les intervencions que es portaran a terme per iniciar aquest cicle combinen aspectes patrimonials, de recerca, restauració i conservació, i també la incorporació de noves obres a les sales d'exposició, així com dues accions a les valls d'Àneu i Boí, a més de l'organització d'un important **congrés internacional, en col·laboració amb la UAB i la Sapienza Università**, de Roma.

Al programa per a l'any 2023 també destaca la producció de varies exposicions que suposen reptes importants, com l'ambiciosa mostra **Quina humanitat?**, que posa en context internacional l'art de la postguerra a Catalunya a partir de la reflexió en present sobre el fracàs de la condició humana; i **La mà guiada**, que revisa la historiografia convencional de l'art al exposar el treball de dues dones artistes amb una obra i una carrera fora de qualsevol cànon existent. També les mostres dedicades a **Borrassà i Anglada Camarasa** permeten mostrar noves incorporacions d'obres i arxius d'artista, al mateix temps que transformen les narratives de la col·lecció amb nous temes i punts de vista.

“El programa proposa una reflexió sobre la humanitat en crisi”

“El Museu inicia un cicle d'intervencions a la col·lecció d'art romànic”





Les obres de dones artistes guanyen cada vegada més una presència molt destacada al programa del Museu, enguany amb la mostra dedicada a **Josefa Tolrà** i **Madge Gill**, la instal·lació *site specific* que realitzarà **Laia Struch** per a la Sala Oval, o amb les intervencions sobre la col·lecció de **Marta Cardú**, **Raquel Frier**, **Núria Güell**, **Cristina Lucas** i **Pia Sommers**.

D'altra banda, el Museu desplega un **programa científic** ambiciós i exigent que permetrà donar resposta a les preguntes que, cada vegada amb més força, sorgeixen des de la societat i el propi sector sobre els museus i el patrimoni, com ara l'origen i la condició de les col·leccions, la història de la institució o l'estudi dels seus fons documentals.

“Es desplega un projecte d'investigació sobre l'origen i la història del Museu”

PROGRAMA 2023

PENSAR LA HUMANITAT

Quina humanitat? Del 26 d'octubre de 2023 a l'11 de gener de 2024	09
La mà guiada. Josefa Tolrà (1880-1950) – Madge Gill (1882 – 1961) Artistes visionàries Del 6 de juliol al 15 d'octubre de 2023	13
Trena. Laia Estruch De juny a setembre de 2023	15
Programes públics	16

COL·LECCIÓ MEDIEVAL

Intervencions a la col·lecció de romànic Reintegracions pintures murals Espai Mestre de Cabestany Congrès internacional <i>Confluències mediterrànies</i> Exposició <i>Formes d'oli i aigua</i> . Oriol Vilapuig	19
Lluís Borrassà. Els colors retrobats de la catedral de Barcelona Del 23 de febrer al 2 de juliol de 2023	22

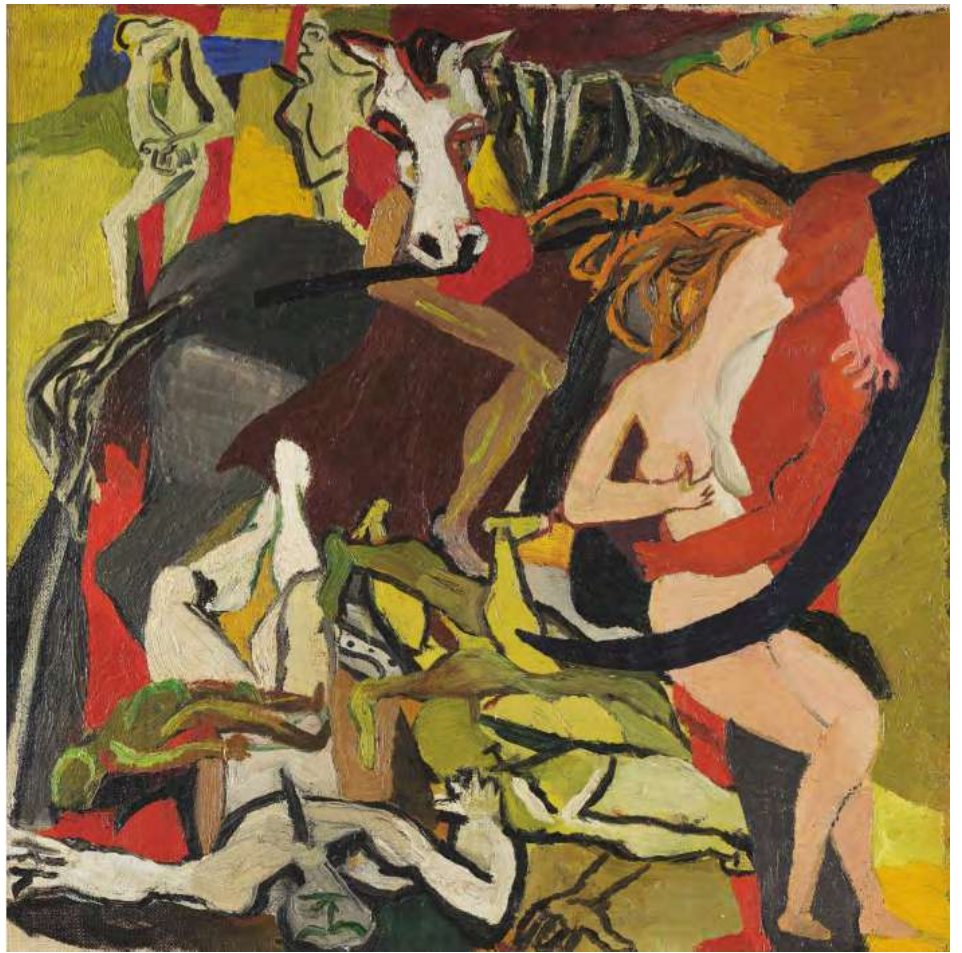
MUSEU, RECERCA I MEMÒRIA

Anglada Camarasa. L'arxiu premeditat Del 9 de febrer al 7 de maig de 2023	25
Assaig gràfic El Museu <i>Jordi Carrión i Sagar</i>	26
Projectes de recerca Museu i memòria: <i>El arte en España, Repertori iconogràfic d'Espanya, l'Exposició Internacional de 1929</i> <i>i El Museu després de 1939. Una història político- cultural del Museu durant la Postguerra.</i>	27
Simposi internacional Arxivar-Exposar. Sortir-se del guió als arxius d'art <i>Març</i>	28
Donació Pere Formiguera Segon semestre	29
El Museu Nacional a Catalunya	30

PENSAR LA HUMANITAT



Marc Aleu, *Els vençuts*, 1956. Museu Nacional d'Art de Catalunya.



Renato Guttuso, *Trionfo della morte*, 1943. Galeria Nazionale Arte Moderna, Roma

Quina humanitat? Figuracions existencials a la postguerra (1940-1966)

Organitza i produeix

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissari

Alex Mitrani, conservador d'art contemporani del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dates

Del 26 d'octubre de 2023 a l'11 de gener de 2024

Aquesta ambiciosa exposició reunirà prop d'un centenar d'obres d'artistes catalans, espanyols i internacionals de primera línia que, entre 1940 i mitjans dels anys seixanta, aborden la qüestió de la figura i de la condició humana enfrontada a la incertesa, les mutacions, els fracassos i les esperances provocades per la Segona Guerra Mundial i el seu pròleg, la Guerra Civil espanyola.

Com a continuació del treball que el Museu realitza sobre l'art de la Guerra Civil i en el context de la construcció de la col·lecció d'art de la segona meitat del segle xx, *Quina humanitat?* aportarà una mirada transversal sobre l'art de postguerra, un període marcat, entre d'altres, per la filosofia existencialista però que depassa aquest marc intel·lectual per reflectir un *esperit del temps* compartit per diferents imaginaris culturals. Després d'una guerra global, de l'holocaust i la bomba atòmica, la humanitat va entrar en crisi i l'art va expressar aquestes inquietuds, projectades especialment sobre la condició humana. La figuració -sovint als llindars de l'abstracció- assumeix llavors el repte de representar la figura, de crear la imatge de la humanitat ferida, angoixada, destruïda o reinventada i germinal.

Els dilemes que planteja l'exposició es projecten en el nostre present, malauradament marcat per conflictes bèl·lics d'extrema cruïlla i un sentiment general de crisi.



Henry Moore, *Falling Warrior*, 1957-60. Huddersfield Art Gallery, Anglaterra



Modest Cuixart, *Nens sense nom*, 1963. Col·lecció particular



Juana Francés, *Silencio*, 1953.
Col·lecció particular



Inge Morath, *Saul Steinberg masqué*; New York, 1959. Centre Pompidou

Quina humanitat? posarà en relació obres molt diverses per generar paral·lelismes i contrastos entre artistes referencials i figures menors o marginals però de gran valor estètic i comunicatiu. En aquest sentit, presentarà propostes estètiques que serveixen de testimoni d'una època i que tenen un potencial d'impacte comunicatiu en l'espectador actual.

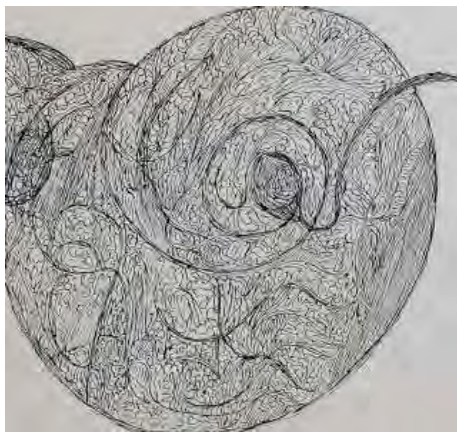
Aquest projecte es planteja creuar diferents estrats i relats per tal de destacar problemes nuclears com la disgregació de l'humanisme clàssic o la construcció d'una nova subjectivitat a través del dolor i de l'esperança. També s'obren tota una sèrie de temes més puntuals però suggeridors com poden ser el de la relació entre el cos i la consciència, la possibilitat de l'heroisme, la funció del grotesc, la imatge del monstre, la nostàlgia de la bellesa o la funció comunicativa del rostre.

El projecte suposa un nou pas endavant en la construcció dels relats de postguerra i segona avantguarda que fa anys impulsa el Museu, en aquest cas amb una important aposta per situar les figures actives a Catalunya en un context europeu i internacional i reivindicar la seva qualitat.

Alguns dels artistes les obres dels quals es podràn veure a l'exposició són Joan Miró, Salvador Dalí, Antoni Tàpies, Mercè Rodoreda, Joan Ponç, Josep Maria Subirachs, Josep Guinovart, Roberta González, Pablo Picasso, Antonio Saura, Manolo Millares, Jorge de Oteiza, Oswaldo Guayasamín, Maria Helena Vieira da Silva, Zoran Music, Andrzej Wróblewski, Albert Giacometti, Henry Moore, Francis Bacon, Renato Guttuso, Marino Marini, Germaine Richier, Bernard Buffet, entre d'altres.



Josefa Tolrà. *La gran Teósofa*, 1953



Josefa Tolrà, detall dibuix *Aerolits*



Madge Gill, *sense títol*, c. 1940

La mà guiada. Josefa Tolrà – Madge Gill (1880-1950) – (1882-1961) Artistes visionàries

Organitza i produeix

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissària

Pilar Bonet Julve, investigadora en històries de l'art, professora a la UB i crítica d'art

Dates

del 6 de juliol al 15
d'octubre de 2023

Aquesta exposició presentarà i analitzarà la singular creativitat de dues dones, la catalana Josefa Tolrà (1880-1959) i la britànica Madge Gill (1882-1961). Artistes de vasta producció que mai van pensar en ser reconegudes amb aquesta condició, les dues molt vinculades als sabers esotèrics i la metodologia de l'acte creador guiat per l'automatisme de l'estat alterat de la consciència: "la mà guiada".

Els seus llegats extraordinaris, pràcticament inèdits, es van generar desbordant l'art acadèmic i en el desenvolupament del dibuix psíquic, l'escriptura automàtica i l'obra tèxtil de bellesa singular. Les seves creacions ens permeten avui analitzar des d'altres perspectives l'art de la primera meitat del segle xx a Europa i amb això reconèixer-nos en nous relats estètics i ètics de la cultura moderna:



Josefa Tolrà, *El Geólogo y el Jardinero*



Madge Gil, *sense títol*

noves espiritualitats laiques (espiritisme, teosofia, antroposofia), altres paradigmes de l'art (dissolució de l'autoria, procés col·laboratiu de creació), la recuperació de tècniques de l'art de les dones (dibuix, brodats, dietaris), la funció sanadora de l'art (obra no comercial ni d'espectacle), els sabers esotèrics (tarot, astrologia, pèndul, imposició de mans, profecies) i la potència i l'experiència d'una mística instintiva i alliberadora que és una vivència de transcendència per a les classes humils.

Aquestes artistes formen part d'una genealogia de l'art de dones que lluny de l'avantguarda estètica europea formen una "reraguarda" mística que des de l'espai domèstic omple l'exili interior d'una intensa experiència psíquica i una poderosa creativitat. Sense formació artística ni literària, ambdues dibuixen mons subtils poblats de presències astrals, escriuen sobre els planetes, reflexionen sobre qüestions científiques i morals i emeten missatges pacifistes. Actualment les seves obres abandonen la marginalitat patrimonial per ocupar espai i lectures en importants museus d'art modern i contemporani com el Museo del Prado, el Macba, el George Pompidou o l'Albertina.



Trena. Laia Estruch

Organitza i produeix

Museu Nacional d'Art de
Catalunya

Dates

De juny a setembre de 2023

Sala Oval

L'artista Laia Estruch ha creat una escultura sonora que aquest estiu s'instal·larà i activarà a la Sala Oval del Museu. Aquesta escultura, que formarà un circuit de 35 metres de llargada per 6,60 metres d'amplada i 5 metres d'alçada, està formada per tubs de ferro de 2 metres de diàmetre. Té un caràcter performatiu i es sumarà al cos del Museu per dibuixar una nova ruta sonora, un nou camí per habitar-lo, transitar-lo i escoltar-lo.

Trena és un sistema de circulació que parteix de la morfologia de l'anomenat plexe (del llatí 'trena'), la xarxa ramificada de vasos o nervis dins del cos humà. L'estructura de l'escultura també s'inspira en l'estudi de l'arquitectura dels circuits automobilístics, els circuits d'atletisme i els parcs d'atraccions, i també està en relació amb els recorreguts creats als subsòls de les ciutats per canalitzar l'aigua o el gas, (rutes, pistes i camins tancats, dissenyats pel flux dels cossos i materials que viatgen a diferents velocitats per sota o per sobre de la terra). El projecte sorgeix de la necessitat de l'artista d'obrir noves línies de recerca relacionades amb el moviment del cos en relació amb la veu i la paraula, forçant els seus comportaments i gestos.

En aquest escenari, dissenyat per amplificar i deslocalitzar el so del nostre cos al travessar-lo a la carrera i alçant la veu, es duran a terme una sèrie de pràctiques escèniques experimentals que permetran qüestionar-nos els límits de l'espai públic, els sistemes de circulació dels cossos dins d'un espai exposat i obert a la mirada i a l'escolta. Una vegada dins del circuit, podem ser escoltats i embolcallats de manera constant pel so que generem dins l'escultura.

Aquest projecte es planteja, doncs, com un laboratori performatiu a la Sala Oval. La recerca sonora i la col·laboració entre els participants ens permetrà fer un treball de cos i veu singular per a qüestionar-nos la nostra relació amb l'espai.

Trena dona continuïtat i consolida la línia de treball del Museu de generar produccions artístiques *site specific* per a la gran plaça central de l'edifici, que reflexionin sobre la pròpia naturalesa del Museu al voltant d'eixos narratius de la col·lecció.

Programes públics

El Museu reforça aquest 2023 els seus programes més estratègics per tal de maximitzar la seva condició de servei públic, garantir l'accés de tota la ciutadania al museu, així com la seva participació activa en tots els programes.

Destaquen especialment les accions amb els equipaments educatius de proximitat, el treball amb artistes contemporànies especialment en temes de gènere i les de l'àmbit de les Arts en salut on el Museu s'ha posicionat com una institució de referència a escala nacional i internacional.

PROGRAMA GUÈISER

(comissariat Montse Badia)

Guèiser presenta el treball de dones artistes sobre la col·lecció del Museu.

16 març

Conferència performativa "cobalt"
de Cristina Lucas

Maig/juny

intervenció de Raquel Frieria

Octubre/novembre

intervenció de Núria Güell



CONNECTADES/ FEM UN PROJECTE

Gener a maig

Treball per projectes a través de les arts i el museu a l'entorn del tema de la identitat amb quatre centres educatius de proximitat. Col·laborem amb l'autora de còmic i educadora Marta Cartú per desenvolupar aquests processos creatius amb el còmic com a centre d'interès.

Maig

Mostra dels projectes dels 4 centres que han participat al programa Connectades a la sala 44 d'art modern.



CREADORS EN RESIDÈNCIA

Gener a maig

Programa En Residència, amb els alumnes de 2on d'ESO de l'Institut Sants i la creadora Pia Sommers per a portar a terme un procés de creació col.laboratiu.



ARTS EN SALUT

Febrer

Simposi Internacional coproduït amb l'Institut Català de la Salut per a l'ús de les arts en la millora de la salut comunitària, amb la participació de representants de l'OMS.

Inici el 2023

Nou projecte d'intervenció terapèutica amb l'Hospital de la Vall d'Hebron centrat en els adolescents amb càncer i les seves famílies.



COL·LECCIÓ MEDIEVAL



Intervencions a la col·lecció de Romànic

En el context del centenari del redescobriment, arrencament i museïtzació de les pintures murals romàniques així com de la formació del nucli principal de la col·lecció actual d'art romànic i del propi Museu, iniciem un cicle de projectes de formats i dimensions diverses en relació a aquesta col·lecció que, per la complexitat i característiques especials d'aquest conjunt únic d'obres, s'allargaran durant un cicle de tres anys, del 2023 al 2025. Els quatre projectes principals d'aquest any 2023 combinen aspectes patrimonials, de conservació de la colecció, nous espais i incorporacions, un gran simposi internacional i dos projectes a les valls d'Àneu i Boí.



Incorporació de nous fragments de pintura mural als conjunts de Sant Climent de Taüll, Sant Pere de Burgal i Sant Joan de Boí



Segon semestre

Els equips de restauradors i conservadors del Museu fa temps que treballen de forma interdisciplinària en la recuperació de fragments de pintura mural conservats a la reserva i, fins ara, ocults al públic. Aquests fragments, que han estat identificats, estudiats i restaurats, s'incorporaran als conjunts exposats a les sales, un cop determinada la seva ubicació original.

Els fragments identificats pertanyen a conjunts tan importants com Sant Climent de Taüll, Sant Pere de Burgal i Sant Joan de Boí. De Sant Joan s'incorporaran les pintures que s'ubicaven a les columnes de l'església, i de Sant Climent de Taüll i Sant Pere de Burgal, figures rellevants que se situaven als absis. Les noves integracions completaran de manera significativa la lectura dels conjunts actuals, ja sigui perquè es tracta de fragments de dimensions considerables o bé perquè la pròpia representació iconogràfica es conserva molt íntegra, com és el cas de la figura de Caim de l'absis de Sant Climent de Taüll.

La incorporació d'aquestes pintures a les sales comporta la realització d'unes actuacions prèvies complexes i de llarga durada: la consolidació i neteja dels materials, la realització de calcs de les imatges per comprovar-ne l'encaix i la realització d'anàlisis químiques dels materials que aporten informació sobre la naturalesa dels pigments així com dades inèdites sobre el procés d'execució de les pintures que els mestres medievals van emprar per fer-les.



Nou espai dedicat al Mestre de Cabestany

Gràcies a la incorporació a la col·lecció de quatre fragments escultòrics procedents del monestir de Sant Pere de Rodes atribuïts al Mestre de Cabestany i el seu taller, que van ser adquirits per la Generalitat de Catalunya, el Museu Nacional dedicarà un espai a l'obra del mestre del romànic absent fins ara dels fons del Museu. Les quatre peces haurien format part dels cicles bíblics que decoraven la gran portada de l'església de Sant Pere de Rodes, construïda al segon terç del segle XII i destruïda durant el primer terç del segle XIX.

El 2014 el Museu ja li va dedicar una exposició al Mestre de Cabestany que interpretava la desapareguda portada i presentava quatre caps de marbre pràcticament inèdits. Ara aquest nou espai permetrà incorporar les darreres investigacions i donar a conèixer una reconstrucció hipotètica de la portalada destruïda, així com oferir una nova interpretació sobre la funció i el context d'aquesta obra mestra.



Església de sant Joan d'Isil. Alt Àneu. Pallars Sobirà

**Espai pintat, espai reconstruït.
Fortuna, percepció i experiència
de la pintura mural medieval
(segles IV-XIII)**

Setembre de 2023

Seu

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Organitzadors

Museu Nacional d'Art de Catalunya,
Sapienza Università di Roma,
Universitat Autònoma de Barcelona
(Grup Recerca Consolidat Magistri
Cataloniae 2017-231).

Comité científic

Jordi Camps (MNAC), Manuel
Castiñeiras (UAB), Anna Maria
d'Achille (Sapienza Università di
Roma), Antonio Iacobini (Sapienza
Università di Roma), Marina Righetti
(Sapienza Università di Roma).

Congrès internacional confluències mediterrànies

El Museu Nacional acull la segona edició dels *Incontri Mediterranei* (*Confluències Mediterrànies*), la primera edició de la qual es va portar a terme a Roma l'any 2019. Es tracta d'un ambiciós simposi internacional sobre art medieval que neix de l'estreta col·laboració entre el Museu Nacional d'Art de Catalunya, la Sapienza Università di Roma i la Universitat Autònoma de Barcelona, amb l'objectiu de fomentar l'estudi i la caracterització dels fenòmens artístics del Mediterrani medieval, la circulació de repertoris i artistes, així com els rics processos d'intercanvi que els distingeixen. En aquesta trobada es debatrà sobre la problemàtica de com funcionava la distribució temàtica i la percepció de l'espai en una església pintada, des dels orígens al segle XIII, i quines estratègies han desenvolupat els museus i els llocs originals per ajudar l'espectador a reconstruir aquesta experiència. En el congrés hi participen ponents de les universitats de Cleveland, Atenes, Nicosia, Roma, Milán, Verona, Catania, la Complutense de Madrid i la Universitat Autònoma de Barcelona.

Vall de Boí

Els participants al congrés es desplaçaran a la Vall de Boí on tindrà lloc una sessió in situ, visitaran les esglésies de Santa Maria i Sant Climent de Taüll i coneixeran el projecte de restauració i reconstrucció virtual mitjançant màping.



Formes d'oli i aigua. Oriol Vilapuig

Empremtes i figuracions a les Valls d'Àneu

Església de Sant Joan d'Isil. Alt Àneu.
Pallars Sobirà.

Organitza i produeix

Museu Nacional d'Art de Catalunya
amb la col·laboració del Festival
Dansàneu

Dates

Juliol del 2023

Aquest projecte expositiu amplia i resignifica **Son**, una intervenció d'Oriol Vilapuig que va tenir lloc el 2020 a les sales del romànic del Museu i que plantejava des del present noves formes d'interrogació del passat, obrint una relació amb el temps més plural i complexa.

El treball realitzat per l'artista sorgeix al voltant dels relleus esculpits a diverses piques de pedra datades entre els segles xi i xii, i que es troben a les esglésies romàniques disseminades per les Valls d'Àneu.

Mitjançant la tècnica del frottage emergeixen les formes ancestrals esculpides pels artesans en aquestes piques destinades a l'oli i a l'aigua, una cultura popular, pagana i rural, oculta per discursos historiogràfics més homogenis. *Fomes d'oli i aigua* retorna al territori un imaginari extraordinàriament significatiu.



DANSÀNEU
FESTIVAL DE CULTURES
DEL PIRINEU

Lluís Borrassà. Els colors retrobats de la catedral de Barcelona



Lluís Borrassà i taller, *Decapitació dels familiars de sant Hipòlit*, cap a 1419-1420. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya, Museu Nacional d'Art de Catalunya



Lluís Borrassà, *Jove abocat a la finestra*, cap a 1400-1415, Museu Nacional d'Art de Catalunya



Lluís Borrassà i taller, *Professió de sant Pere Màrtir*, entre 1414 i 1421. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Museu Nacional d'Art de Catalunya

Organitza i produeix
Museu Nacional d'Art de Catalunya amb la col·laboració de la catedral de Barcelona

Comissari
Cèsar Favà, conservador d'art gòtic del Museu Nacional d'Art de Catalunya. Sala 24 d'art gòtic

Dates
del 23 de febrer al 2 de juliol de 2023

Aquesta exposició abordarà la figura i l'obra de Lluís Borrassà (Girona, cap a 1360 - Barcelona, 1424/1425), un dels principals pintors del gòtic català, a través de la seva producció destinada a la catedral de Barcelona i donarà a conèixer dues noves incorporacions a la col·lecció d'art gòtic: les taules de la *Vestició de sant Pere Màrtir* i de la *Decapitació dels familiars de sant Hipòlit*, adquirides pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i dipositades al Museu Nacional l'any 2020.

Al voltant de les dues pintures retrobades al mercat artístic es reunirà un esplèndid grup de taules originàries dels retaules realitzats pel pintor, que actualment es conserven desmembrades i disperses, en part en col·leccions privades. Aquestes pintures, moltes de les quals són poc conegudes pel públic, s'acompanyaran d'un conjunt de documents fonamentals per a la comprensió de les obres exposades.

Finalment, a partir de la figura de Borrassà i de la seva producció per a la seu barcelonina, la mostra incidirà en alguns temes inherents a la pintura de la baixa edat mitjana. Entre altres, es tractarà del retaule, és a dir, el moble situat darrera de l'altar, que és la tipologia clau del període. Així mateix s'abordaran determinades qüestions relatives al funcionament d'un taller pictòric o al procés creatiu dels artistes i l'ús recurrent de models. I també serà l'ocasió per afrontar assumptes com la descoberta moderna de la pintura gòtica, en aquest cas a partir de l'obra de Josep Puiggarí, uns dels primers estudiosos de l'art català.

MUSEU, RECERCA I MEMÒRIA





Arxiu del Museu Nacional d'Art de Catalunya, Arxiu Hermen Anglada Camarasa, Àlbum d'imatges de temes d'art



Arxiu del Museu Nacional d'Art de Catalunya, Arxiu Hermen Anglada Camarasa, Model per un retrat a Pinaret

Anglada Camarasa. L'arxiu premeditat

Organitza i produeix
Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissaris
Pilar Cuerva, cap del Centre de Recerca i Coneixement, i Eduard Vallès, conservador d'art modern del Museu Nacional d'Art de Catalunya

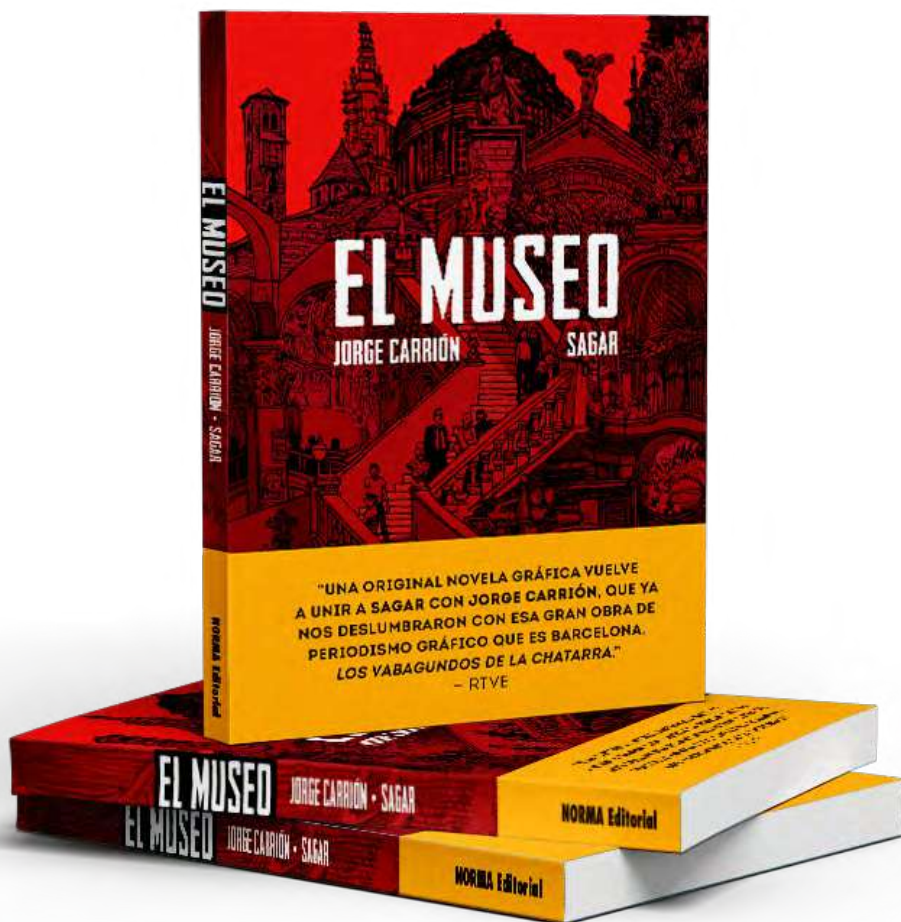
Dates
Del 9 de febrer al 7 de maig de 2023

La gènesi d'aquesta exposició es troba en la generosa donació de l'arxiu de l'artista Hermen Anglada Camarasa (Barcelona, 1871- Pollença, 1959) al Museu Nacional, realitzada per Beatriz Anglada i Sílvia Pizarro, filla i néta, respectivament, del pintor.

Després d'un procés de digitalització d'aquest fons realitzat pel Centre de Recerca i Coneixement del Museu, i atesa la seva importància, es mostraran els elements més destacats de l'arxiu com fotografies, llibretes i documents diversos i de diferents èpoques contextualitzats amb l'obra de l'artista. Aquesta exposició també posarà en valor la rellevància d'Anglada Camarasa durant els anys previs i posteriors a la Primera Guerra Mundial, quan es va convertir en l'artista català més internacional des de Marià Fortuny i fins a Joan Miró.

Es tracta, per tant, d'una exposició de naturalesa híbrida, documental i artística. Entre d'altres elements, es posarà un èmfasi especial en la singular col·lecció de fotografies realitzades –sovint en sèrie– per l'artista, a principis del s. xx i que formen part indiscutible del seu procés creatiu.

EL MUSEU. Una novel·la gràfica de Jordi Carrión i Sagar



Edició

Museu Nacional d'Art de Catalunya i Norma Editorial

Dates

Abril 2023

L'escriptor Jordi Carrión i el dibuixant Sagar tornen a endinsar-se en el Museu Nacional en un assaig en còmic que aborda totes les col·leccions. Després d'una primera aproximació a les col·leccions medievals en el còmic **Gòtic** (Norma Editorial, 2018), tornen a recórrer les sales del Museu entenent-lo com una màquina d'ordenar imatges, però també com l'espai on les persones i les seves vides es creuen i deixen empremta. **El Museu** és una novel·la gràfica i un assaig complex que parla sobre aquest i sobre tots els museus, i també sobre aquesta pruija tan humana que ens duu a col·leccionar, a guarir els objectes i les obres d'art, i els seus relats i contextos.

El Museu Nacional és una biblioteca iconogràfica, una cruïlla de narracions històriques i contemporànies, un corril·l d'emocions universals i particulars.

Més de dos anys han dedicat els autors a entrevistar diferents agents, visitant tots els racons, consultant les prestatgeries de la història, per edificar un assaig gràfic i narratiu sense parangó en el món editorial. Norma Editorial ha acceptat el repte de la seva publicació, donant un pas significatiu en l'expansió del llenguatge gràfic cap a territoris encara no prou explorats.

Amb la producció d'aquest el Museu fa un pas més en el seu treball amb el llenguatge del còmic, que forma ja part de la seva política d'adquisicions i que està entrant, mitjançant exposicions temporals i les pròpies col·leccions, en els relats que ofereix.



Recerca MEMÒRIA I MUSEU

El Centre de Recerca i Coneixement (CREC) impulsarà i col·laborarà en diverses línies de recerca vinculades a la història del Museu Nacional sobre les quals no existeixen treballs monogràfics o bé només en tenim un coneixement parcial. Amb l'objectiu de reconstruir la seva història, el Museu Nacional comptarà amb la col·laboració d'expertes i experts que ja estan treballant prèviament en totes i cadascuna d'aquestes línies de recerca des de diferents espais, també institucionals i acadèmics.

L'Exposició Internacional de Barcelona de 1929

Una primera línia està basada en l'estudi dels orígens del Museu Nacional en el context de l'Exposició Internacional de Barcelona de 1929. El projecte de recerca segueix una triple via:

- L'estudi de la gran exposició ***El arte en España***, que va tenir lloc al Museu Nacional, on s'explorà una mostra que va marcar la política museística del país del s. xx, a càrrec de José Ángel Montañés, periodista i historiador.
- La recerca sobre el gran conjunt fotogràfic i documental del ***Repertori Iconogràfic d'Espanya*** i de la seva relació amb la història cultural, social i política del context del primer terç del s. xx, a càrrec de Lucila Mallart, Doctora en Història Contemporània.
- L'estudi de l'**Exposició Internacional de Barcelona de 1929 des del punt de vista de les infraestructures i l'arquitectura**, a càrrec de Maria Jorquera, Historiadora de l'art especialitzada en teoria i història de l'arquitectura.

El Museu després de 1939. Una història político-cultural del Museu durant la Postguerra

Una segona línia de treball tracta sobre la situació del Museu Nacional i les seves col·leccions artístiques una vegada finalitzada la Guerra Civil i iniciat el franquisme. Es tracta de tenir una visió, a dia d'avui inexistent en la seva totalitat, sobre la història del Museu Nacional en el moment en què els franquistes es fan càrrec de la institució i els seus continguts patrimonials. A càrrec de Francesc Vilanova, historiador, i Mireia Capdevila, coordinadora de l'Arxiu Carles Pi i Sunyer, ambdós investigadors de la Fundació Carles Pi i Sunyer.

ARXIVAREXPOSAR

**SORTIR-SE DEL GUIÓ
ALS ARXIUS D'ART**



16-17.03.23

Simposi internacional sobre
la pràctica arxivística en l'art

Arxivar – Exposar. Sortir-se del guió als arxius d'art. Simposi internacional sobre la pràctica arxivística en l'art

Organitza i produeix

Museu Nacional d'Art de Catalunya i
Museu Picasso de Barcelona

Dates

16 i 17 de març



L'arxivística moderna, arrelada a finals del segle XIX, estableix els principis de respecte a la procedència i a l'ordre dels documents com a base de la seva doctrina. Tanmateix les pràctiques arxivístiques al llarg del segle XX han posat en crisi aquests fonaments, encara que no s'han vist sotmesos a crítica i revisió. D'altra banda, l'arxivística ha omès el concepte d'autor en l'arxiu, tot i que el mateix fet d'arxivar converteix l'arxiver en un creador. Cada pas, activació o procés d'intervenció en un fons o document implica a un nou autor. Altrament, els arxius entesos com a conjunts orgànics de documents estàtics amb un únic productor està donant pas a la idea d'arxius d'art com a llocs vius en constant canvi que contenen documents contínuament activats per arxivers, estudiants o investigadors.

En aquest escenari i, en un moment en què els arxius dels museus s'integren normalment en les seves col·leccions d'art i ocupen un espai estratègic, ambdós museus reuniran arxivers, comissaris, artistes, historiadors i investigadors d'arreu del món interessats a explorar la pràctica arxivística contemporània dins de l'àmbit dels museus d'art del segle XXI. El simposi es planteja com un espai on debatre sobre la pràctica arxivística en l'art, entenent els arxiu(s) com entitats vives i mutants. Les jornades es vertebraran al voltant de dues accions essencials: l'*arxivar*, entès com una praxis construïda reflexivament i, l'*exposar*, entès com el territori on l'arxivar esdevé un acte públic.



Pere Formiguera, *Sense títol*, sense data, de la sèrie Pixies © Pere Formiguera, Vegap, 2019



Pere Formiguera, *Festa d'aniversari*, 1985, de la sèrie Pixies © Pere Formiguera, Vegap, 2019



Pere Formiguera, *Sense títol*, sense data, de la sèrie Pixies © Pere Formiguera, Vegap, 2019 (2)

Donació Pere Formiguera

Organitza i produeix

Museu Nacional d'Art de Catalunya

Comissària

Roser Cambray, conservadora de fotografia del Museu Nacional d'Art de Catalunya

Dates

Segon semestre

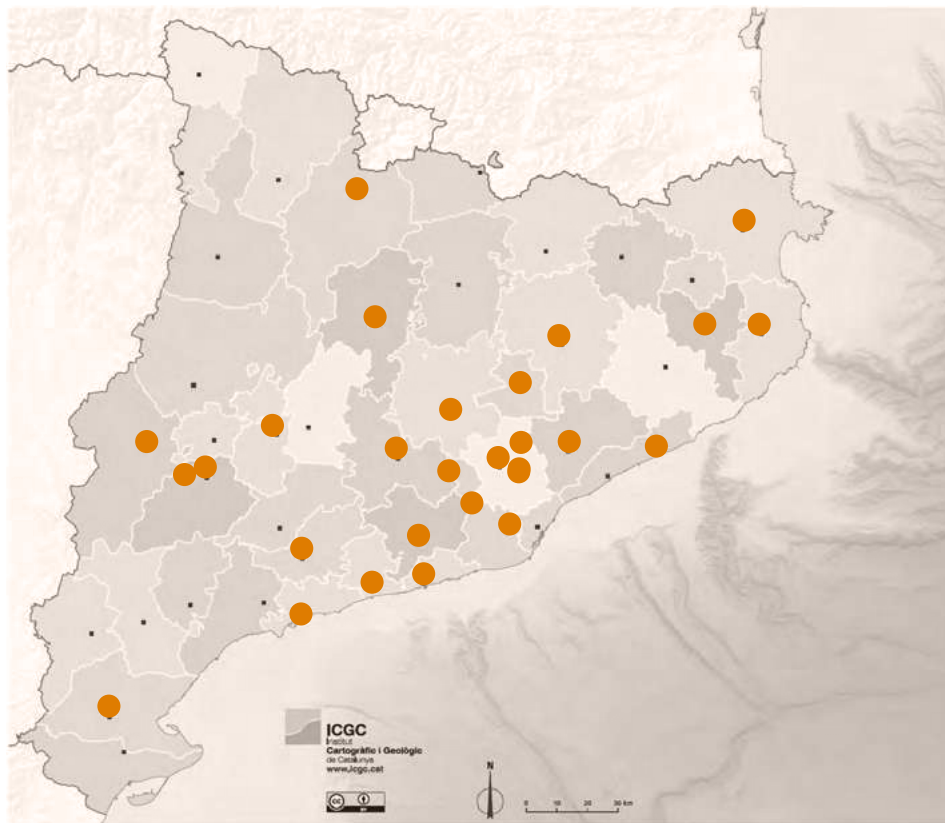
L'any 2016, la família Formiguera diposità al Museu Nacional tot el fons de Pere Formiguera (Barcelona 1952-2013), sumant-se així a la voluntat d'altres fotògrafs de la seva generació que també formen part de la col·lecció de fotografia del Museu. Aquest dipòsit inicial, després d'un intens treball de neteja, restauració, digitalització i inventari per part del Museu, es transformarà aquest any 2023 en una generosa donació per part de la família. Un ingrés de gran importància per al museu que és permet seguir incrementant la qualitat i la profunditat de la col·lecció de fotografia, la que més creix en l'actualitat.

Aquesta exposició, de petit format, presentarà una selecció de l'obra d'aquest autor, membre destacat de la primera generació d'artistes espanyols que van adoptar la fotografia com a mitjà d'expressió artística al nostre país. La intenció és mostrar a títol representatiu algunes de les obres de la donació. S'exposaran obres de les seves sèries més conegudes, com ara *Cronos* i *Ulls Clucs*, així com les seves obres més experimentals dels anys vuitanta, com ara les sèries de *Polaroids* o *Pixis*, entre d'altres.

Artista polièdric, historiador de la fotografia, col·leccionista i comissari d'exposicions, l'obra de Pere Formiguera es troba a museus com el MoMA de Nova York, el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, el MACBA o el Fons Nacional d'Art Contemporani de París.

El Museu Nacional a Catalunya

El Museu continua reforçant la línia de treball que duu a terme com a capçalera dels museus d'art de Catalunya, col·laborant activament amb els projectes que elaboren els museus locals arreu del país, mitjançant la prestació de serveis tècnics i especialitats, assessorament i descentralitzant la col·lecció nacional amb dipòsits i préstecs de llarga durada en funció dels relats de cada institució. Presentem una selecció dels nombrosos projectes citant els més destacats en curs aquest 2023.



Continua també el creixement i l'impuls del treball amb la Xarxa de Museus d'Art de Catalunya que ja integra 23 museus i desenvolupa polítiques conjuntes de documentació i conservació de col·leccions, adquisicions o recerca, entre d'altres.

Integren la Xarxa la Biblioteca Museu Víctor Balaguer, de Vilanova i la Geltrú; el Museu d'Art de Girona; el MEV, Museu d'Art Medieval, de Vic; el Museu de Solsona Diocesà i Comarcal; els Museus de Sitges; el Museu de la Garrotxa, d'Olot; el Morera. Museu d'Art Modern i Contemporani de Lleida; el Museu de Lleida; el Museu de l'Empordà, de Figueres; el Museu de Reus; el Museu de Valls; el Museu de Manresa; el Museu d'Art de Sabadell; el Museu Frederic Marès, de Barcelona; el Museu Abelló, de Mollet del Vallès; el MAMT, Museu d'Art Modern de Tarragona; el Museu d'Art de Cerdanyola; la Fundació Apel·les Fenosa, del Vendrell; la Fundació Palau, de Caldes d'Estrac; el Museu del Disseny de Barcelona; el MACBA, Museu d'Art Contemporani de Barcelona; el Museu Diocesà d'Urgell i el Museu Nacional d'Art de Catalunya (museu capçalera de la Xarxa).

- **VINSEUM-Museu de les Cultures del Vi de Catalunya, Vilafranca**
Cessió en dipòsit d'obres per a l'exposició permanent en el context del projecte de renovació del museu.
- **MUSEU DEL RENAISSANCE, Molins de Rei**
Cessió en dipòsit obres i assessorament científic i tècnic en el projecte del futur Museu del Renaixement al Palau de Requesens
- **MUSEU DE TORTOSA, Tortosa**
Cessió en dipòsit d'obres per al projecte d'ampliació del Museu
- **BIBLIOTECA TRIADÚ, Vic**
Col·laboració científica i tècnica i cessió d'obres per al projecte Sert que l'Ajuntament implementa a la Biblioteca Triadú de Vic.
- **MUSEU DEL BARROC, Manresa**
Cessió en dipòsit obres i assessorament científic i tècnic per al projecte del futur Museu del Barroc de Catalunya
- **MUSEU D'ART DE Cerdanyola**
Cessió en dipòsit d'obres per al projecte de millora de les sales d'exposició permanents i la Sala Ismael Smith
- **FUNDACIÓ PALAU, Caldes d'Estrac**
Col·laboració científica i de préstec d'obres per a l'exposició *Picasso vist pels artistes catalans*, en el context de l'Any Picasso
- **MUSEU DE GRANOLLERS**
Cessió en dipòsit del tot el conjunt de taules que formen el Retaule Gòtic de Sant Esteve per al seu retorn i instal·lació de forma permanent al Museu de Granollers

PROGRAMA 2023

EXPOSICIONS TEMPORALS

Quina Humanitat?

Del 26 d'octubre de 2023
a l'11 de febrer de 2024
Sala d'exposicions temporals 1

La mà guiada. Josefa Tolrà (1880-1950) – Madge Gill (1882 – 1961)

Dones visionàries
Del 6 de juliol al 15 d'octubre de 2023
Modern, sala 64

Formes d'oli i aigua

Empremtes i figuracions a les Valls d'Àneu
Un projecte d'Oriol Vilapuig
Juliol 2023
Església de Sant Joan d'Isil.
Alt Àneu. Pallars Sobirà.

NOVES INCORPORACIONS I INTERVENCIONS A LES COL·LECCIONS

Lluís Borrassà. Els colors retrobats de la catedral de Barcelona

Del 23 de febrer al 2 de juliol de 2023
Gòtic, sala 24

Anglada Camarasa.

L'arxiu premeditat
Del 9 de febrer al 7 de maig de 2023
Modern, sala 64

Donació Pere Formiguera

Segon semestre

Reintegracions pintures murals

Nou espai Mestre de Cabestany

SIMPOSIS I LÍNIES DE RECERCA

Congrés internacional

Confluències mediterrànies
Setembre

Simposi internacional *Arxivar-*

Exposar. Sortir-se del guió als arxius d'art.
Març

Projectes de recerca Museu

i memòria: El arte en España, Repertori iconogràfic d'Espanya, l'Exposició Internacional de 1929 i El Museu després de 1939. Una història político- cultural del Museu durant la Postguerra

Publicació de l'assaig gràfic

***El Museu*, de Jordi Carrión i Sagar**

ARTISTES AL MUSEU

Trena. Laia Estruch

Juny-setembre
Sala Oval

Marta Cartú, Raquel Frieria, Núria Güell, Cristina Lucas, Pia Sommers

**MUSEU
NACIONAL
D'ART DE
CATALUNYA**

Oficina de premsa
Tel. 93 622 03 60
premsa@museunacional.cat

Parc de Montjuïc
Barcelona
www.museunacional.cat
@MuseuNac_Cat



Un Museu compromès



Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**



GOBIERNO
DE ESPAÑA

MINISTERIO
DE EDUCACIÓN, CULTURA
Y DEPORTE

Ajuntament de
Barcelona

